

Förenklingsförslag: Ta bort producenternas avgifter för dispens att använda konventionellt obetat utsäde i ekologisk trädgårdsproduktion

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Den 1 januari 2022 började den nya EU-förordningen för ekologisk produktion (EU nr 2018/848) att gälla och den svenska tillämpningen innebär att många företag behöver ansöka om individuella dispenser för konventionellt obetat utsäde i ekologisk produktion. Ansökningarna medför kostnader för företagen vilket försämrar deras konkurrenskraft. Trädgårdsföretagare drabbas mer eftersom de generellt odlar fler arter och behöver ansöka om fler dispenser då det inte finns ekologiskt utsäde att tillgå.

I Jordbruksverkets föreskrifter finns en tillämpning av EU-lagstiftningen som innebär att producenterna själva behöver stå för kostnaden för individuella dispenser. I många andra EU-länder tas inga kostnader ut för handläggningen, eller i vissa fall mycket små. Det medför sneda konkurrensvillkor mellan länderna och det verkar till Sveriges nackdel, vilket minskar svenska producenters konkurrenskraft och istället bidrar till import av ekologiska trädgårdsprodukter.

Enligt EU:s förordning för ekologisk produktion ska allt utsäde som används i ekologisk produktion vara ekologiskt senast år 2037. Det är anledningen till att bestämmelserna i förordningen har skärpts. Att ställa dessa krav för tidigt är däremot kontraproduktivt i de fall det inte existerar ekologiskt utsäde. Med tiden är det möjligt att utbudet ökar för att tillgodose producenternas behov om det är mer lönsamt för producenterna än att använda icke-ekologiskt utsäde som är förenat med en kostnad. Till dess kan vi däremot förvänta oss en minskning i produktion.

Många ekologiska trädgårdsföretagare har byggt sin verksamhet på att odla många olika grödor. Det finns en stor efterfrågan bland konsumenter efter ett varierat utbud och många odlare är beroende av personliga nätverk och försäljningsvägar. Många säljer direkt till konsument, i gårdsbutiker eller på matmarknader i städer på en nischad marknad. Mervärdet av att som producent kunna erbjuda många olika produkter är därför stort och ofta avgörande för lönsamheten i företaget. Om möjligheten till diversifiering i produktionen blir dyrare så försämrar lönsamheten för dessa företag.

Varför är det ett problem?

Det råder generellt en global brist på många arter av ekologiskt utsäde för trädgårdsodling. I de fall det inte finns något ekologiskt utsäde är det enda alternativet att använda konventionell obetat utsäde. Att kunna använda konventionellt obetat utsäde är en förutsättning för att över huvud taget kunna bedriva ekologisk odling av vissa arter. Det är orimligt med krav på individuella dispenser, eftersom i stort sett alla odlare av trädgårdsgrödor behöver söka disens. Det främjar inte tillgången på ekologiskt utsäde, utan medför bara onödigt administrativ börda för producenterna som inte har något annat val.

Hur omfattande är problemet?

Jordbruksverket bedömer att cirka 500 ekologiska trädgårdsföretagare omfattas av problemet. Enligt bedömningar av KRAV och Ekologiska Lantbrukarna använder nästan hälften av dessa konventionellt utsäde för fler än 10 arter i odlingen, vilket medför stora kostnader.

Vad är målet?

Målet är att företagen ska ha goda förutsättningar för konkurrenskraft i sina företag och att den svenska ekologiska produktionen ska kunna utvecklas.

Att förenkla villkoren för lantbrukare i Sverige och därmed stärka konkurrenskraften och öka livsmedelsproduktionen i enlighet med livsmedelsstrategin.

Förslag på lösning

En lösning är att det beviljas en generell dispens för de arter där det inte finns något ekologiskt utsäde att tillgå, alternativt att inga kostnader tas ut för handläggningen.

Det behövs en förordningsändring av regeringen (se nedan) för att producenterna inte ska belastas med kostnaden för handläggning. Ett alternativ är att Jordbruksverket utfärdar fler generella dispenser vilket kräver en ändring i EU:s förordning.

Nollalternativ

I närtid kan de högre kostnaderna för producenterna innebära att företag minskar eller avvecklar sin produktion. Det kan antingen innebära att producenter lämnar den ekologiska certifieringen och övergår till konventionell produktion, eller att de helt lägger ned produktionen. Det skulle minska utbudet av svenska ekologiska livsmedel och om efterfrågan kvarstår så skulle andelen importerade livsmedel öka.

Regelverk

Det lagliga stödet för Jordbruksverket att ta ut avgifter finns i förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Enligt 15 § i förordning (2021:176) får Jordbruksverket meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för prövning av ärenden som avser ekologisk produktion. § 15 bör följaktligen ändras så att kostnaden för handläggning inte drabbar producenterna utan finansieras med andra statliga medel.

Kontaktperson

Elvira Forsström, näringspolitisk expert LRF Mjök

E-post: elvira.forsstrom@lrf.se

Telefon: 010-184 42 40

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

